

SELETUSKIRI

haridus- ja teadusministri määruse „Tööandjate ja õppeasutuste koostöö toetamine praktikasüsteemi arendamisel“ juurde

I Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS) § 14 alusel. Määrusega kavandatud tegevused panustavad Eesti elukestva õppe strateegia (edaspidi EÕS) strateegilise eesmärgi 3 - elukestva õppe võimaluste ja töömaailma vajaduste vastavus - elluviimisesse.

EÕS-i Tööturu ja õppe tihedama seostamise programmis kavandatud Euroopa Sotsiaalfondist rahastatavaid meetmeid rakendatakse haridus- ja teadusministri toetuse andmise tingimuste (TAT) käskkirjaga „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine tegevuste „Praktikasüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduses sh õpetajakoolituse koolipraktika“ ja „Kutsehariduse maine tõstmine, õpipoisiõppe laiendamine“ edaspidi PRÕM“ (kinnitatud 5. august 2015) ja avatud vooru ehk TAT määrusega.

Tegevuse „Praktikasüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduses sh õpetajakoolituse koolipraktika“ raames arendatakse õppeasutustes praktikasüsteeme, pakutakse õppijatele praktika- ja sõidutoetuse taotlemise võimalust, kui praktikakoht asub kaugemal, tähtsustatakse praktilist õpet ühiskonnas sh tööandjatele ning arendatakse õpetajakoolituse praktikat.

Käesolevas seletuskirjas selgitatakse tegevuste tausta ja vajalikkust, kirjeldatakse tegevusi, mille alusel toetust antakse, ning abikõlblikkuse tingimusi.

Käskkirja ja seletuskirja eelnõu koostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi kutsehariduse osakonna peaekspert Karin Ruul (735 4099, karin.ruul@hm.ee), kõrghariduse osakonna asejuhataja Sigrid Vaher (735 0263, sigrid.vaher@hm.ee), tõukefondide osakonna rakendusjuht Reelika Luhtaru (735 0279, reelika.luhtaru@hm.ee) ja peaekspertid Pirkko Kulanurm (pirkko.kulanurm@hm.ee) ja Anastassia Vrabi (Anastassia.Vrabi@hm.ee)

II Tegevuse taust, vajalikkuse põhjendus

Tegevus toetab Eesti elukestva õppe strateegia 2020 eesmärgi 3 elukestva õppe võimaluste ja töömaailma vajaduste vastavus ja eesmärgi 5 võrdsed võimalused elukestvaks õppeks ja õppes osaluse kasv saavutamist.

Eesti konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ näeb olulise arengusuunana tööjõu väljaõppe vastavusse viimist kaasaegse tööturu vajadustega (sh kasutades paremini EL siseturu ja teiste poliitikate võimalusi) ning kutse- või kõrghariduse tasemel erialase haridusega inimeste osakaalu suurendamist. Tuuakse välja, et senisest enam tuleb luua võimalusi ja toetada koostööd erinevate sektorite (riik, ettevõtjad, koolid) vahel erialaselt juhitud ja kvaliteetseks praktikakorralduseks õpingute ajal.

Eesti elukestva õppe strateegia kutseharidusprogrammis tuuakse väljakutsena välja huvigruppide ja sihtrühmade kaasamine, kus võtmetähtsusega on tööandjate aktiivne ja sisuline osalus kutseharidussüsteemi arendamises, sh õppijatele praktikakohtade ja töökohapõhise õppe võimaluse pakkumine, oma töötajate elukestvas õppes osalemise

soodustamine jne. Praktilise väljaõppe kvaliteedi tõstmiseks on tööandjate ja koolide koostöös vajalik tõhustada praktikakorraldust ning laiendada töökohapõhise õppevormi pakkumist.

EÕS kõrgharidusprogrammi üheks väljakutseks on õppe parem sidustamine ühiskonnaga, teiste haridustasemetega ning teadus- ja arendustegevusega. Seatud eesmärkide saavutamiseks on vaja, et tööandjate kaasamine õppeprotsessi muutuks järjest igapäevasemaks. Koostöö paremaks sujumiseks seisab kõikidel osapooltel, sh tööandjatel ees enda kurssi viimine haridusuuendustega ja õppekavade eesmärkidega, suurenema peab valmisolek pakkuda senisest enam praktikakohti, (lõpu)tööde teemasid, osaleda õppetöö läbiviimisel, jms.

Kõrgharidustasemel võib märgata erinevust praktikakorralduses rakenduskõrgharidusõppes ning bakalaureuse- ja magistriõppes. 2012. aasta Eesti kõrgkoolide vilistlaste uuringu andmetel leidis 52% kõrgkooli lõpetanud vastajatest, et õppekava ei sisaldanud piisavalt praktikat töökeskkonnas. Seejuures tervelt 77% rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud vastajatest ja vaid 31% bakalaureuseõppe ning 39% magistriõppe lõpetanud vastajatest leidis, et õppekava sisaldas piisavalt praktikat. Vaid 6,9% vilistlasuuringus osalenutest leidis töö tänu sellele, et oli ettevõttes praktiline. 2009. aasta vilistlasuuringu andmetel leidis tänu praktikale töö 6,4%.

Teadus- ja innovatsioonipoliitika seireprogrammi TIPS alamuuringu 4.2 „Ülikoolide ja ettevõtete koostöö organisatsiooniline baas ja barjäärid“ raames viidi perioodil 2012-2014 läbi praktikavaldkonna uuring, mille eesmärk oli kaardistada ja hinnata senist praktikasüsteemi. Küsitleti praktikante, ülikoolide praktikakoordinaatoreid ja ettevõtete praktikajuhendajaid ning uuriti nende hoiakuid ja arvamusi enne praktikat, praktika käigus ja pärast praktikat.

Määruse koostamisel on lähtutud järgmistest uuringus välja toodud lahendamist vajavatest probleemidest:

- Praktikakoha leidmine on enamasti praktikandi kohustus. Selline korraldus tähendab, et alati ei ole valitud ettevõtte praktikandi jaoks sobiv eesmärkide saavutamiseks, praktikant ei sobitu ettevõtte tegevustesse ning domineerima jääb negatiivne mõlema poole jaoks.
- Murekohaks on õppekavade liialt suur erinevus tegelikust elust, mis suurendab suure töökoormusega juhendaja rolli praktika käigus veelgi.
- Üliõpilaste suurimaks probleemiks on, et praktikabaas ei asu kodukoha lähedal ja/või on probleemid ööbimisega.
- Praktikajuhendajate ja -koordinaatorite omavaheline suhtlemine on puudulik nii praktika ajal kui selle järel.
- Praktika tagasisidestamine on nõrk, enamasti esitatakse kirjalik praktika aruanne, praegu veel harvadele praktika kaitsmistele ettevõttepoolseid praktikajuhendajaid ei kutsuta.
- Teadmuskohetus – õppimine, areng ja uute teadmiste liikumine ühest organisatsioonist teise on ettevõtte ja ülikooli vahel nõrk või olematu.

Kutsehariduses ei olnud alates 1998. aastast läbi viidud kõikehõlmavat uuringut kutseõppeasutuse partneriteks olevatest ettevõtetest. Puuduoleva info saamiseks viis konsultatsiooniettevõtte Advisio OÜ läbi kutsehariduse tööandjate rahulolu uuringu, mis kajastab praktikakorraldust ajavahemikul 2009-2012. Uuring oli üheks väljundiks SA Innove poolt koordineeritud programmile „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“.

Vaatamata sellele, et antud uuringu valim koostati kutseõppeasutuste hinnangul parimatest koostööpartneritest, tulid siingi välja kõrgharidusvaldkonnaga sarnased probleemid:

- Tööandjad eeldavad, et regulaarset suhtlust alustaks pigem kool. Vähesse või olematu kontakti puhul kooliga ollakse praktikaalase koostöö osas pigem negatiivselt meelestatud. Praktika järel ei anta ettevõttele tagasisidet ja seetõttu ei osata järgmisel korral paremini teha.
- Praktikante on raske leida erialadele, mida õpetatakse ettevõttest kaugel asetsevates koolides.
- Heidetakse ette õppeasutuse passiivsust õpilasele praktikakoha leidmisel, mistõttu osa praktikaid sooritatakse fiktiivselt või ei paku ettevõtte täisväärtuslikku kogemust oma erineva tegevusvaldkonna tõttu. Paljudel juhtudel jõuavad praktikasoovid ettevõteteni vahetult enne praktika algust, mistõttu ei suudeta oma tööd ümber korraldada.

Eesti Tööandjate keskliidu analüüsist „Eesti hariduse ja tööturu vajaduste kokkusobitamine“ lähtuvalt on ettevõtjad (95,5%) teadlikud, millistes kutseõppeasutustes õpetakse nende ettevõtete tegevusalade jaoks sobilikke erialasid. Üle poolte uuringule vastanutest nimetas vähemalt ühe kutsekooli, kellega tehakse koostööd õppekavade arendamisel. Töötleva tööstuse ettevõtetest ei tee kutsekoolidega mingit koostööd 3,1%, hulgi- ja jaekaubanduses 14,3% ja ehituses 11,1%. Senist koostööd kutseõppeasutustega hindavad 7,9% vastanud ettevõtetest väga heaks; 39,3% heaks; 29,2% rahuldavaks; 5,6 % halvaks ja 14,6 %-l puudub koostöö. Analüüsist tuleb välja et koostööd teevad ettevõtted õppeasutustega: kutsekooli õpilastele praktikavõimaluste pakkumine (81,8%), kooliekskursioone vastuvõtmine (58,0%), kutsekoolides oma ettevõtte tutvustamine (37,5%) ja õppekavade koostamises osalemine (36,4%). 33,0% vastajatest märkis ära, et kutsekoolides pakutavaid koolitusi kasutatakse oma töötajate ametioskuste täiendamiseks ning 27,3%, et ettevõtte esindajad on seotud kutseksamitega.

Enamus ettevõtjad leiavad, et ettevõtete ja kutsekoolide vahelise koostöö on oluline (88,9% vastanutest). Üldiselt leitakse, et koostöö parandamiseks peaksid eeskätt koolid olema initsiatiivikamad koostöökohtade kokkuleppimisel, kuid ka ettevõtted ise võiksid oma soovidest koolidele julgemalt teada anda.

III Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Peatükk 1. Üldsätted.

1. Toetuse andmise tingimuste reguleerimisala on toodud eelnõu §-s 1. Määrusega reguleeritakse „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ prioriteetse suuna „Ühiskonna vajadusele vastav haridus ja hea ettevalmistus osalemaks tööturul“ meetme „Õppe seostamine tööturu vajadustega“ tegevuse „Praktikasüsteemi arendamine kutse- ja kõrghariduses sh õpetajakoolituse koolipraktika“ elluviimiseks toetuse andmist avatud taotlemisel.

2. Määruses kasutatavad terminid on loetletud §-s 2.

3. Toetuse andmise eesmärk ja tulemus esitatakse §-s 3. Eesmärgiks on tõhustada tööandjate ja õppeasutuste koostööd praktikasüsteemi arendamisel. Pakkudes õppeasutustele võimalusi koolitada ettevõttepoolseid praktikajuhendajaid, toetada ettevõtteid praktika ettevalmistamisel, läbiviimisel ja hindamisel, laiendada praktikavõrgustikku ja uute praktika vormide väljatöötamise ja piloteerimise võimalusi, õppejõudude ja õpetajate stažeerimist ettevõtetes ning praktikute kaasamist õppetöösse.

Toetust saav projekt peab panustama väljundnäitajasse: praktikajuhendamise koolitustel osalenud juhendajate arv.

4. Rakendusüksus ja rakendusasutus on toodud §-s 4, rakendusüksuseks on SA Innove, rakendusasutuseks on Haridus- ja Teadusministeerium.

5. Vaide esitamiseks tuleb enne kohtusse pöördumist esitada vaie rakendusasutusele vastavalt STS §-le 51. Kui vaie esitatakse rakendusüksuse otsuste või toimingute osas, siis esitatakse see eelnevalt rakendusüksusele ja läbi rakendusüksuse edastatakse see rakendusasutusele.

Peatükk 2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

6. Toetatavad tegevused ja sihtgrupp on loetletud §-s 6. Projektide tegevuste sihtgrupp on tööandjad ja nende töötajad, ettevõtte ja asutuse poolsed praktikajuhendajad, õppeasutused, õpetajad ja õppejõud. Ettevõttel ja tema töötajatel on suur roll praktika planeerimisel, ettevalmistamisel ja õppurite juhendamisel. Samuti on oluline, et õppeasutuste praktikaga seotud töötajad oleksid kursis ettevõtete võimalustega ja omaksid kaasaegseid teadmisi ettevõtete protsessidest.

Toetatavad tegevused on:

- (1) **tööandjate poolsete praktikajuhendajate koolitamine.** Tegevuse eesmärk on tõsta juhendamise kvaliteeti ja õppe tulemuslikkust. Koolitus võib toimuda mahus 8-40 akadeemilist tundi ning koolituse läbinu saab tunnistuse. Koolitusteemad on seotud praktika ettevalmistamise, läbiviimise ja hindamisega, nt didaktika, juhendamine ja õppekorraldus, õppekavade eesmärgid ja hindamispõhimõtted; hariduslike erivajadustega (HEV) õppurite praktikakorraldamise ja juhendamise ja jne. Tegevuse raames ei toetata koolipoolsete praktikajuhendajate koolitamist.
- (2) **õppuri ja tööandja toetamine praktika ettevalmistamisel, läbiviimisel ja hindamisel.** Tööandjate (sh erialaliidud, tööandjate katusorganisatsioonid) ja õppeasutuse vaheliste koostöövõrgustike toetamine praktika eesmärkide, korralduse, hindamise põhimõtete arendamisel, praktika juhendmaterjalide tutvustamiseks, töörühmade toetamine, seminaride korraldamine, üksteiselt õppimine valdkonna või sektori tehnoloogilistest jne uuendustest, praktikasüsteemi muutmine erivajadustega õppurite vajadusi arvestavaks.
- (3) **õppeasutuste praktikavõrgustiku laiendamine.** Õppesse kaasatakse uued ettevõtted, mis ei ole antud õppeasutuse õppuritele praktikakohti veel pakkunud. Uute ettevõtete kaasamiseks korraldatakse infopäevi ja seminare; külastatakse ettevõtteid osaletakse messidel ja infopäevadel jms. Vajadusel tehakse koostööd erialaliitude ja tööandjate katusorganisatsioonidega eesmärgiga laiendada õppeasutuse praktikavõrgustikku.
- (4) **uute praktika vormide väljatöötamine ja piloteerimine.** Tegevuse raames töötatakse välja õppeasutustes kasutusel olevatest praktikavormist erinevaid ja uuenduslikke praktikavorme (nt projektipõhine praktika, praktika elektroonseid infokanaleid kasutades jne) ja neid piloteeritakse vähemasti 6 õppuriga. Vajadusel kaasatakse väljatöötamisse on tööandjad (sh erialaliidud, tööandjate katusorganisatsioonid). Väljatöötatud põhimõtetes on minimaalselt välja toodud praktika õpiväljundid ja õppemeetodid, praktika ettevalmistamise, läbiviimise, juhendamise ja hindamise põhimõtted. Lähtuvalt piloteerimise tulemustest on tehtud järeldused ja täiendatakse põhimõtteid.
- (5) **õppejõudude ja õpetajate stažeerimine ettevõtetes ja asutustes.** Stažeerimise eesmärgiks on, et õpetaja või õppejõud omandab ettevõttes praktilisi teadmisi ja oskusi, mida hiljem õppetöös rakendada. Stažeerimise kaugem eesmärk on õppekvaliteedi tõus ja õpe on paremini seostatud tööturuvajadustega. Stažeerimine toimub üks nädal (35

astronoomilist tundi) kuni neli nädalat (140 astronoomilist tundi). Täpsemad stažeerimise korralduslikud küsimused lepivad õppeasutus ja tööandja kokku (näiteks tööandja sestoosnel töökorraldusel on stažeerimist võimalik läbida tsüklitena). Stažeerimisel lepatakse kokku õpieesmärgid ning stažööril on kohustus sõnastada õpiväljundid ja tõendada õpieesmärkide saavutamist (päevik, memo vms vormis).

- (6) **praktikute kaasamine õppetöösse.** Kaasamise kaugem ja pikemaajalisem eesmärk on õppekvaliteedi tõus ning õppe parem seostatus tööturu vajadustega Tegevuse raames tuuakse praktikud õppetööd läbi viima (näiteks meistriklässid, praktikumid jne). Praktik on enamasti ettevõtte või asutuse töötaja või vabakutseline, kes omab valdkonnas erialaseid oskusi ja kogemusi. Ettevõtte töötajate kaasamine õppetöösse peaks toimuma minimaalselt 4 astronoomilise tunni ulatuses ja on seotud konkreetse õppeaine/mooduli õpiväljundite omandamisega. Praktik ei pea vastama korralistele õpetajatele (õpetaja ja kutseõpetaja kutsestandard) ja õppejõududele (Kõrgharidusstandard § 21) seatud nõuetele.

- 7. Kulude abikõlblikkus** on selgitatud §-s 7. Abikõlblikeks kuludeks loetakse määruse §-s 3 nimetatud eesmärgi saavutamiseks ning § 6 toodud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud vastavalt §-s 9 sätestatud piirmääradele ja taotluse rahuldamise otsusele.

Kõik tegevused hüvitatakse kindlasummaliste maksete alusel, mis on reguleeritud ühendmääruse §-s 8 ja § 15 lõikes 3. Eelkõige on oluline märkida, et kindlasummalise makse alusel makstakse toetus välja ainult projektis määratud tulemuse täielikul saavutamisel. Tulemuse osalisel saavutamisel jääb toetus välja maksmata. Kindlasummalise makse suurus arvestatakse välja toetuse saaja esitatud eelarve alusel. Abikõlblik maksumus kujuneb, arvestades otsuse tegija hinnangut planeeritud kuludele. Kavandatavaid kulusid ja nende maksumust hinnatakse vaid enne abikõlblike kulude määramist, arvestades käesolevas määruses sätestatud abikõlblikkuse tingimusi: tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud peavad olema lubatavad, mõistlikud ja põhjendatud.

Toetuse saajal on võimalik ühe projekti raames taotleda toetust mitme kindlasummalise makse alusel. Siinkohal tuleb rõhutada, et toetuse saaja on kohustatud tõendama iga tegevusega seotud kindlasummalise makse eelarve mõistlikkust ja aluseid. Nendeks võivad olla toetuse taotlemisel esitatud tegevuste eelarve ja mõni muu tõendav dokument, mis on tegevuse eelarvestamise aluseks (näiteks hinnapakkumised, hinnakirjad, arvutuskäik). Toetuse saaja peab tõendama ka iga kindlasummalise makse aluseks oleva tulemuse/tulemuste saavutamist. Näiteks koolitamise tulemus on 20 koolitatud tööandja poolset praktikajuhendajat või koolitusel osaleb 30 praktikajuhendajat ja vähemalt 90% lõpetab koolituse. Koolituse puhul saab tulemust tõendada koolituse ajakava, allkirjalehtede ja tunnistuste registri väljavõttega. Lisaks peab toetuse saaja arvestama asjaoluga, et nendel juhtudel, kui ta taotleb ühes taotluses toetust erinevate tegevuste jaoks (nt praktika läbiviimine, stažeerimine, seminarid, koolitused jne) mitme kindlasummalise makse alusel, siis iga tegevus peab eraldiseisvalt panustama määruse §-s 3 nimetatud eesmärgi saavutamisse.

Kindlasummalise maksena toetuse andmisel tegelikult tekkinud kulusid ei pea toetuse saaja raamatupidamises eristama.

Kõik kindlasummalise makse rakendamise tingimused ehk toetuse maksmise aluseks olevad tulemused ja nende tõendamise alused täpsustatakse taotluse rahuldamise otsuses.

8. Abikõlblikkuse periood on selgitatud §-s 8. Meetme abikõlblikkuse periood on 1. september 2016 kuni 31. detsember 2020.

Eraldi on kehtestatud projektide abikõlblikkuse periood, mis on toetuse rahuldamise otsuses sätestatud ajavahemik, millal projekti tegevused algavad ja lõpevad ning projekti teostamiseks vajalikud tegevused toimuvad. Samuti ei saa projekt abikõlblikkuse periood alata enne taotlusvooru väljakuulutamise kuupäeva. Projektide maksimaalne abikõlblik periood on 24 kuud. Meetme abikõlblikkuse perioodi jooksul on võimalik tegevuste lõikes kuulutada välja mitu taotlusvooru.

9. Toetuse piirsumma ja osakaal on kehtestatud §-s 9.

Toetuse maksimaalne osakaal on kuni 100% abikõlblikest kuludest, millest 85% moodustab Euroopa Sotsiaalfondi osalus ja 15% riiklik kaasfinantseering.

Juhul, kui taotleja kaasab partnereid on ühe taotluse kohta maksimaalne toetuse summa, kuni 100 000 eurot. Õppeasutus võib esitada mitu taotlust ühes taotlusvoorus ning kaasata partnereid. Siinkohal tuleb juhtida tähelepanu sellele, et taotletava toetuse maksimaalne piirsumma ühe õppeasutuse kohta on 50 000 eurot, mis tähendab seda, et juhul, kui üks õppeasutus soovib teha projekti/projekte, mille kogumaksumus on üle 50 000 eurot, peab ta kaasama selleks partnereid.

Taotlusvooru väljakuulutamise teates antakse teada taotlusvooru eelarve. Avatud taotlusvooru kogueelarve on planeeritud 2 700 000 eurot.

Peatükk 3. Nõuded taotlejale, partnerile ja taotlusele

Paragrahv 10 esitatakse nõuded taotlejale ja partnerile. Toetuse taotlejad ja partnerid võivad olla õppeasutused, kes omavad õppe läbiviimise õigust. Praktika on õppeasutuse tasemeõppe õppekava osa ja selle kvaliteedi eest vastutab õppeasutus. Praktikad viivad läbi koostöös õppeasutus ja tööandjad ning õppeasutus omab parimat ülevaadet milliseid tegevusi on õppekava seisukohast kõige enam vaja. Õppeasutus võib tegevuste raames teha koostööd tööandjatega, ettevõtlusorganisatsioonide, erialaliitude ja/või tööandjate katusorganisatsioonidega. Kuna avatud taotlusvooru eelarve on piiratud ja kõik projektid peavad panustama praktikajuhendajate koolitamisesse, siis saavad taotlejaks ja partneriks olla ainult õppeasutused. Taotleja võib projekti kaasata partnereid.

Toetuse taotleja ja partner peavad vastama Vabariigi Valitsuse 21. augusti 2014. a määruse nr 133 "Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste määruse kehtestamiseks" (edaspidi taotluste menetlemise määrus) §-s 2 nõuetele, välja arvatud punktide 3 ja 4 osas.

Paragrahv 11 esitatakse nõuded taotlusele. Peamised nõuded taotlusele tulenevad taotluste menetlemise määruse § 4 lõikest 1. Paragrahvi 11 lõike 1 punktis 1 on lisaks öeldud, et kõik projektid peavad panustama §-s 3 toodud meetme tulemusse ja eesmärki. Selleks, et saavutada tulemust, peab vähemasti 35% projekti eelarvest moodustama tegevuse 1 koolituskulud.

Punktis 2 on toodud lisanõuded taotlustele, mis esitatakse § 6 lõike 3 punktis 1 nimetatud tegevuse raames.

Teises lõikes täpsustatakse milliseid kinnitusi, dokumente ja andmeid peab taotlus sisaldama lisaks taotluste menetlemise määruse § 4 lõikes 2 sätestatule. Allpool on toodud loetelu taotluste menetlemise määruuses sätestatud kinnitustest:

- 1) partneri nõusolek projektis osalemise kohta;
- 2) taotleja on teadlik toetuse saamisega kaasnevatest avalikkuse teavitamise nõuetest, mis on kehtestatud struktuuritoetuse seaduse § 39 lõike 10 alusel;
- 3) taotleja on teadlik, et struktuuritoetuse seaduse § 39 lõikes 3 nimetatud toetuse saamisega seotud andmed avalikustatakse;
- 4) taotleja on teadlik, et toetuse andmisest võidakse taganeda ja sealjuures tuleb aluseta saadu tagasi maksta, kui esinevad struktuuritoetuse seaduse § 45 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni alused, või taotluse rahuldamise otsus võidakse tunnistada kehtetuks, kui esinevad struktuuritoetuse seaduse § 22 lõikes 3 nimetatud taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused;
- 5) taotleja on teadlik tulu teenimisega seotud mõjust toetuse saamisele ja taotluse koostamise raames arvestanud puhastulu teenimise piirangutega;
- 6) taotleja ja partner nõustuvad, et neid auditeeritakse ja kontrollitakse struktuuritoetuse seaduse alusel.

Lisaks eeltoodule on nõutavad ka järgmised kinnitused, andmed või dokumendid:

- 1) volikiri, kui esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel;
- 2) partnerite kaasamise korral kinnituskiri taotleja ja projektis osaleva(te) partneri(te) vahelisest koostöökokkuleppest;
- 3) kui taotleja on projektile või projekti osadele tegevustele taotlenud toetust samal ajal mitmest meetmest või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, peab taotleja esitama sellekohase teabe.

Eraldi tuleb juhtida tähelepanu nendele andmetele ja dokumentidele, mis peavad olema esitatud kindlasummaliste maksete alusel hüvitatavate tegevuste puhul. Kuna kindlasummaliste maksete puhul makstakse toetus ainult eelnevalt määratud tulemuse täielikul saavutamisel ning kindlasummalise makse suurus arvestatakse välja toetuse saaja poolt esitatud eelarve alusel ja abikõlblik maksumus kujuneb arvestades otsuse tegija hinnangut planeeritud kuludele, on oluline, et toetuse saaja jaoks oleks selge, kuidas ta hakkab tõendama kindlasummalise makse määramise ning saavutatavate tulemuste tõendamise aluseid. Siinkohal tuleb mainida, et juhul kui ühe projekti raames tehakse mitu kindlasummalist makset, siis peab toetuse saaja tõendama iga kindlasummalise makse määramise ja saavutatava tulemuse tõendamise alust. Ühe kindlasummalise makse raames võib teha ka mitut tegevust, kuid kõik tegevused peavad moodustama terviku. Sellisel juhul tuleb toetuse saajal enne toetuse taotluse esitamist seda põhjalikult hinnata. Sellest tulenevalt peab taotlus kindlasummaliste maksete puhul lisaks eeltoodule sisaldama järgmist:

- 1) projekti tegevuste ja nende eesmärkide kirjeldus ning põhjendused projekti vajalikkuse ja jätkusuutlikkuse kohta.

- 2) väljundindikaator(id) (sh algtase ja lõpptase), saavutatavad tulemused ja nende tulemuste saavutamise tõendamise alused iga kindlasummalise makse alusel hüvitatava tegevuse kohta;
- 3) eelarve projekti tegevuste ja partnerite lõikes ning toetuse saaja hinnang planeeritud kuludele (ehk eelarve seletuskiri eelarve kujunemise kohta).

Paragrahvis 12 on loetletud taotleja kohustused. Esitatav teave peab vastama kehtestatud nõuetele ja tingimustele, rakendusasutuse nõudmisel tuleb esitada lisainformatsiooni ning võimaldada nõuetele vastavuse kontrollimist.

Kui projekti on kavandatud omafinantseeringut, tuleb rakendusüksuse nõudmisel tõendada selle tasumise suutlikkust. Sarnaselt tuleb mitteabikõlblike kulude projekti planeerimisel olla valmis, et nõudmisel tuleb tõendada nende tasumise võimekust.

Esitatud andmetes toimunud muudatuste osas tuleb rakendusüksust sellest koheselt teavitada. Täita tuleb ka teisi õigusaktides sätestatud kohustusi.

Peatükk 4. Toetuse taotlemine

Paragrahv 13 sätestab taotlusvooru avamise tingimused. Avatud taotlusvooru kuulutab rakendusüksus välja rakendusasutuse ettepanekul. Taotlusvooru eelarvest, ajakavast ning muust asjakohasest infost (näiteks taotlusvoorus toetavad tegevused ning projektide miinimum- ja maksimumsuurused) teavitab rakendusasutus rakendusüksust kirjalikult. Taotlusvooru tähtajast ja taotlusvooru eelarvest teavitab rakendusüksus potentsiaalseid taotlejaid üleriigilises päevalehes ja oma veebilehel. Taotluste esitamiseks jäetakse aega vähemalt 60 kalendripäeva. Meetme abikõlblikkuse perioodil võib korraldada mitu taotlusvooru kui meetme eelarve ja ajakava seda võimaldab. Lisaks eeltoodule tuleb avatud taotlusvooru väljakuulutamisel teavitada toetuse saajaid tegevuste kindlasummaliste maksete alusel hüvitamise eripärast, mis on täpsemalt kirjeldatud käesoleva seletuskirja paragrahvi 7 juures.

Paragrahvis 14 sätestatakse toetuse taotlemise tähtaeg ja taotluse esitamise viis. Taotlus esitatakse taotlusvooru väljakuulutamise teates nimetatud tähtpäevaks ning viisil ja rakendusüksuse poolt kinnitatud vormil. Vastav vorm kooskõlastatakse eelnevalt rakendusasutusega.

Peatükk 5. Taotluste menetlemine

Paragrahvis 15 sätestatakse taotluse menetlemise protseduur ja rakendusüksuse toimingud. Lõikes 4 on täpsustatud, et taotluse menetlemise tähtaeg on kuni 60 tööpäeva alates selle esitamise tähtpäevast. Tähtaeg võib pikeneda kui taotlejale rakendusüksuse poolt puuduste kõrvaldamiseks antud aja võrra.

Paragrahvis 16 esitatakse, kuidas teostab rakendusüksus taotluste nõuetele vastavuse kontrolli ning millistel juhtudel tunnistab rakendusüksus taotleja, partneri ja taotluse nõuetele vastavaks või mittevastavaks. Nõuetele mittevastavaks tunnistamise korral teeb rakendusüksus vastava otsuse.

Paragrahv 17 kirjeldab hindamiskomisjoni moodustamise põhimõtteid. Hindamiskomisjoni tehnilise teenindamise tagab rakendusüksus. Hindamiskomisjoni töökorra ning taotluste hindamis- ja valikumenetluste juhendi kinnitab rakendusüksus kooskõlastatult rakendusasutusega. Vajadusel kaasab rakendusüksus hindamisprotsessi eksperte, kooskõlastades selle eelnevalt rakendusasutusega.

Hindamiskomisjoni liikmed ja vajadusel kaasatavad täiendavad eksperdid on kompetentsed, erapooletud ning vastavad teistele STS § 21 lõikes 4 sätestatud tingimustele.

Paragrahv 18 sätestab projektide hindamise, valikukriteeriumid ja valiku korra. Lõikes 1 tuuakse ära valikukriteeriumid ja osakaalud, mille alusel hinnatakse nõuetele vastavaks tunnustatud projekte:

- 1) projekti mõju käesoleva määruse §-s 3 nimetatud meetme eesmärgi ja tulemuse saavutamisele sh sihtgrupi suurus – 40% koondhindest. Hinnatakse, kui suuresti projekt panustab meetme eesmärki ning kui suurt sihtrühma nt koolitatakse praktikajuhendajaid ja ettevõtteid kaasatakse. Kuidas seatud indikaatorid ja tulemused aitavad kaasa eesmärkide saavutamisele.
- 2) projekti ja tegevuste põhjendatus – 25% koondhindest. Hindamisel lähtutakse kui hästi on taotleja (ja partnerid) põhjendanud tegevusi oma õppeasutuses välja toodud probleemidest lähtuvalt ja praktikaarendamise seisukohast.
- 3) projekti kuluefektiivsus sh partnerite kaasatus – 15% koondhindest. Hinnatakse kulude mõistlikkust ja vajalikkust. Kui projekti on kaasatud partnerid, siis kuidas tagab see kulude kokkuhoiu.
- 4) toetuse taotleja (ja partnerite) suutlikkus projekti ellu viia – 15% koondhindest. Hinnatakse taotleja (ja partnerite) suutlikkust projekti ellu viia, kas neil on piisavalt inimressurssi jm vahendeid.
- 5) jätkusuutlikkus – 5 % koondhindest. Hinnatakse kas ja kuidas suudab taotleja (ja partnerid) toetatud tegevusi või tulemusi ellu viia ka peale projekti rahastuse lõppu.

Paragrahvis 19 tuuakse ära taotluse rahuldamise tingimused ja kord.

Paragrahv 20 sätestab taotluse rahuldamata jätmise tingimused ja korra. Taotlus jäetakse rahuldamata lisaks taotluste menetlemise määruse § 8 lõigetes 2 ja 3 sätestatule käesoleva määruse § 16 lõikes 7 ja § 18 lõikes 6 nimetatud juhtudel ning juhul, kui taotlus ei kuulu rahuldamisele vastavalt käesoleva määruse § 19 lõikele 1.

Lõikes 2 sätestatakse, et menetluses olevate taotluste kohta, mille rahaline maht ületab taotlusvooru eelarve vaba jäägi ja mida ei ole võimalik vastavalt taotluste menetlemise määruse § 9 lõikes 1 sätestatule osaliselt rahuldada, tehakse taotluste menetlemise määruse § 8 lõike 2 punkti 10 alusel taotluse rahuldamata jätmise otsus.

Lõigete 3 ja 4 põhjal märgitakse taotluse rahuldamata jätmise otsuses taotluse menetlemise määruse § 8 lõikes 5 sätestatud teave ja edastatakse elektrooniliselt struktuuritoetuste registri kaudu 10 tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.

Paragrahv 21 kehtestab taotluse osalise või kõrvaltingimustega rahuldamise. Osaliselt rahuldada võib taotluse vastavalt menetlemise määruse § 9 lõikes 1 sätestatule ning lisaks juhul, kui toetust on taotletud tegevusele või kulude katteks, mis ei ole projekti eesmärkide, tulemuste või väljundite seisukohast põhjendatud. Vastavalt ühendmääruse § 2 lõikele 2 loetakse kulu põhjendatuks, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus taotluse rahuldamise otsuses

või toetuse andmise tingimuste õigusaktis ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning see tekib taotluse rahuldamise otsuses või toetuse andmise tingimuste õigusaktis nimetatud toetatavate tegevuste käigus. Samuti võib taotluse osaliselt rahuldada, kui projekti eesmärgid, tulemused või väljundid on saavutatavad taotletust väiksema summaga ning juhul kui taotluste rahaline maht ületab taotlusvooru eelarve vaba jäägi.

Lõikes 2 sätestatakse, et taotluse võib taotluste menetlemise määruse § 9 lõike 1 kohaselt osaliselt rahuldada tingimusel, et taotleja on nõus rakendusüksuse ettepanekuga taotletud toetuse summa vähendamiseks või projektis kavandatud tegevuste muutmiseks. Kui taotleja ei ole rakendusüksuse ettepanekuga nõus, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse § 20 lõikes 4 nimetatud tähtaja jooksul.

Täiendavalt sätestatakse lõikes 4, et otsuse põhjal ei teki toetuse saajal õigust toetuse maksetele. Õigus toetusega seotud maksetele tekib toetuse saajal pärast rakendusüksuse poolt tingimuse saabumise või täitmise tuvastamist toetuse saaja esitatud teabe põhjal, va kui teavet on võimalik rakendusüksusel tuvastada infosüsteemi vm registrist või andmeallikast.

Peatükk 6. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine

Paragrahv 22 sätestatakse, et otsuse muutmise ei ole lubatud, kuna tegemist on kindlasummaliste maksete alusel antava toetusega. Toetus antakse ainult kindlasummaliste maksete alusel ja taotluse rahuldamise otsuses määratletud tulemuste täielikul täitmisel.

Rakendusüksus võib taotluse rahuldamise otsuse tunnistada kas osaliselt või täielikult kehtetuks vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 22 lõikele 3 või teha finantskorrektsiooni otsuse § 45 lõike 1 alusel.

Peatükk 7. Toetuse maksmise tingimused

Paragrahv 23 esitatakse toetuse maksmise tingimused. Toetuse väljamaksed tehakse vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-des 28 ja 29, ühendmääruse §-des 11-15 ning määruses ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud maksete tegemise täpsustavatele tingimustele.

Eelnõuga nähakse ette toetuse saajate poolt maksetaotluste esitamist rakendusüksusele, rakendusüksuse poolt maksete tegemisele eelnevad tegevused, maksetaotluse menetlemise osalist või täieliku peatamist perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 30 lõikes 1 sätestatud juhul, maksetaotluses ilmnenu puuduste kõrvaldamise korda ning lõppmaksete tegemist.

Kindlasummaliste maksete puhul makstakse toetus välja ainult peale seda, kui kõik tegevusele eelnevalt määratud tulemused on täielikult saavutatud ja nende tulemuste saavutamine on toetuse saaja poolt tõendatud. Tulemuste osalisel saavutamisel jääb toetus välja maksmata. Ühe projekti raames on lubatud teha mitu kindlasummalist makset.

Peatükk 8. Aruannete esitamine

Paragrahv 24 kirjeldab toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise korda. Aruande vormi ja aruandes esitatava teabe kehtestab rakendusüksus ja avalikustab oma veebilehel.

Toetuse saaja esitab rakendusüksusele rakendusüksuse kehtestatud vormil vahearuandeid ja lõpparuande. Toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti elluviimise kohta projekti aruande vähemalt üks kord aastas. Toetuse taotluse rahuldamise otsuses võib ette näha sagedasema aruande esitamise korra või kui projekti kestus on kuni 18 kuud, võib taotluse rahuldamise otsuse ette näha vaid lõpparuande esitamise kohustuse ning toetuse saaja esitab projekti aruanded rakendusüksuse nõudmisel. Toetuse saaja peab esitama projekti aruanded ka rakendusüksuse nõudmisel.

Lõikes 6 sätestatakse lõpparuande esitamise aeg. Lõpparuanne esitatakse 30 kalendripäeva jooksul peale projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu.

Peatükk 9. Toetuse saaja, partneri ning rakendusüksuse õigused ja kohustused

Paragrahvis 25 tuuakse toetuse saaja ja partneri kohustused. Toetuse saaja peab tagama perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse §-des 24 ja 26 sätestatud kohustuste täitmise ja selle eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt. Sealhulgas peab toetuse saaja koguma osalejate kohta nõutud andmeid ning esitama neid rakendusüksusele rakendusüksuse kehtestatud vormil ja ajal. Lisaks peab toetuse saaja tõendama kindlasummalise makse määramise aluseid ja säilitama tõendamiseks kasutatavaid dokumente ja teavet dokumentide säilitamistähtpäevani. Partner peab täitma toetuse saaja kohustusi vastavalt perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse §-le 25.

Paragrahvis 26 tuuakse toetuse saaja ja partneri õigused. Toetuse saajal ja partneril on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja nõuandeid, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Lõikes 2 sätestatakse, et toetuse saajale antakse tulenevalt struktuuritoetuse seaduse § 23 lõikest 2 võimalus esitada oma seisukohad enne:

- 1) ettekirjutuse tegemist;
- 2) taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist või muutmist, välja arvatud juhul, kui toetuse saaja taotlus rahuldatakse täielikult;
- 3) finantskorrektsiooni otsuse tegemist.

Samuti antakse võimalus seisukohtade esitamiseks puuduste kõrvaldamise raames.

Paragrahvis 27 esitatakse rakendusüksuse kohustused lisaks struktuuritoetuse seaduse § 8 lõikes 2 loetletud ülesannetele.

Paragrahvis 28 sätestatakse finantskorrektsioonide tegemise kord. Finantskorrektsiooni otsus tehakse ja toetus nõutakse tagasi vastavalt perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse §-des 45-47 ja ühendmääruse §-des 21-23 sätestatule. Kui toetust tagasimaksmise tähtpäevaks tagasi ei maksta, peab toetuse saaja maksuma viisist vadatavat 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse §-s 49le.

IV Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on struktuuritoetuse seadus ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused. Käesolev eelnõu on kooskõlas ka struktuuritoetuse seaduse aluseks oleva Euroopa Liidu õigusega.

V Määruse mõjud

Tegevuste eeldatav mõju läbivatele teemadele

Määruse rakendamisel elluviidavad tegevused omavad mõju regionaalsele arengule, infoühiskonna edendamisele, aitavad kaasa võrdsete võimaluste tagamisele. Tegevused ei oma mõju keskkonna- ja kliimapoliitikale ja ühtsele riigivalitsemisele. Toetatavad tegevused ei ole kavandatud eraldi ühegi läbiva teema probleemide lahendamiseks, tegelik mõju sõltub konkreetsetest projektidest. Alljärgnevalt on kirjeldatud võimalikke kokkupuutekohti läbivate teemade kaupa.

Regionaalne areng

Kõige otsesem ja tugevam mõju on planeeritud toetataval tegevustel regionaalsele arengule. Õppeasutuste praktikabaaside laiendamine ja praktika kvaliteedi tõstmine mõjutab regionaalarengut eelkõige kõigi piirkondade kestliku ja piirkondade vahelisi erinevusi ühtlustava arengu soodustamise kaudu. Tegevused panustavad Eesti eri piirkondade tööhõive kasvu ning aitavad kohapealset tööjõudu siduda paremini piirkondade ettevõtete arenguvajadustega. Toetades õppeasutuste ja tööandjate koostööd on meetmel mõju ka piirkondade sisesele koostööle, mis loob eeldused piirkonna arengu ühishuviseks realiseerivaks arendustegevuseks ning tugevdab omavalitsuste võimekust ettevõtluse ja tööhõive arendamisel. Tegevusse kaasatakse piirkondlikke ettevõtteid, kus pakutakse õppuritele võimalusi. Õppeasutused saavad lähtuda just oma piirkonna vajadustest projekti tegevuste kavandamisel.

Infoühiskonna edendamine

Vabariigi Valitsuse määrusest lähtuvalt on meetmel mõju infoühiskonna edendamisele. Esialgelt oli meetme raames planeeritud luua praktika ja töökohapõhise õppe infosüsteem, mida ei looda selle meetme raames. Samas kõigis kutseõppeasutuste õppekavades on kohustuslik omandada infotehnoloogiline pädevus, mis on lähtuvalt kutseharidusstandardist - infotehnoloogiline pädevus on suutlikkus kasutada oskuslikult ja kriitiliselt infotehnoloogiavahendeid ja digitaalmeediat.

Tegevuste elluviimise ja infovahetuse korraldamisel kasutatakse võimalikult palju infotehnoloogilisi lahendusi mille tulemusena tekib laiem infoühiskonna edenemist toetav mõju.

Võrdsete võimaluste tagamine

Kutse- ja kõrgharidusse võivad astuda erinevas vanuses õppurid, olenemata nende soost, emakeelest või rahvuslikust kuulumisest. Projektidesse kaasatakse erinevaid tööandjaid, kellel on huvi ja soov praktikat arendada. Koostatud käsitletakse erivajadustega õppurite vajaduste märkamist, nendega arvestamist ja nende toetamist. Tööandjate teadlikkus erivajadustest suureneb ning võimaldab erivajadustega õppuritele pakkuda sobivamaid praktikakohti ja tõsta tööpraktika kvaliteeti.

VI Määruse jõustumine

Määrus on kavandatud jõustuma üldises korras.

VII Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatati EISis kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Siseministeeriumile, Kultuuriministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks SA Innovele, Rektorite nõukogule, Rakenduskõrgkoolide rektorite nõukogule, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale ja Kutsehariduse edendamise ühingule. Eelnõu kooskõlastasid

Rahandusministeerium, Siseministeerium ja Sotsiaalministeerium. Teised ministeeriumid
kooskõlastasid vaikimisi.

Helen Põllo
kutsehariduse osakonna juhataja